

ETT:n tilatason tautisuojausohje siipikarjatilaille

Tuottaja voi itse vaikuttaa eläintensä terveyteen ja vähentää riskiä tarttuvien eläintautien leviämisestä tilalle, tilan sisällä ja tilalta eteenpäin. Seuraavat ETT:n suosittelemat toimintatavat eivät maksa paljon, mutta voivat estää tilan talouden ja eläinten hyvinvoinnin kannalta kohtalokkaiden eläintautien leviämisen.

1. ELÄINLIIKENNE

Keskity yhteen tuotantomuotoon, koska eri eläinlajit, eri-ikäiset eläimet sekä vilkas eläinliikenne lisäävät tautiriskejä.

Eläimen ostajana sinulla on oikeus esittää myyjälle eläinten terveyteen liittyviä kysymyksiä ja vaatimuksia.

Eläinaineksen hankinta kotimaasta

- Hanki siitosmunat ja -untuvikot terveystarkkailuun kuuluvilta tiloilta tai tuotantoketjuilta. Huolehdi, että saat tietoa untuvikkojen terveyteen vaikuttavista emojen terveystarkkailutuloksista, rokotuksista ja loishäädöstä joko Siipikarjaliiton lomakkeella (todistus kanojen alkuperästä) tai muulla vastaavalla tavalla. Pyydä tietoa lähtöparven terveydentilasta ja varmista, että salmonellavalvontaohjelmaa on noudatettu.
- Jos ostat tuontilintuja tai muita lintuja/siitosmunia tilalta, jolla on tuontisiipikarjaa, varmista, että tuonti on tapahtunut Eviran ja ETT:n ohjeita noudattaen.
- Huolehdi, että untuvikkoja kasvattoon tuotaessa kulkureitti autosta halliin on puhdas ja ettei jalkineiden, laatikoiden, vaunujen tms. kuljetusvälineiden mukana kulkeudu taudinaiheuttajia tuotantotiloihin.
- Kuljettajien käyntiä eläintiloissa tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.

Eläinaineksen hankinta ulkomailta

- Siipikarjan tuonti ei kuulu tilatason rutiinotoimiin, vaan se tulee keskittää jalostusaineksen ammattimaisiin tuonteihin. Tuonnissa on noudatettava Eviran antamia virallisia määräyksiä ja elinkeinon yhdessä sopimia ETT ry:n lisäohjeita karanteeni- ja tutkimustoimintoihin liittyvien tautiriskien hallitsemiseksi.
- Varmista, että tarttuvien tautien varalta tarpeelliset karanteenijärjestelyt, tutkimukset ja muut toimenpiteet on tehty tuonnin yhteydessä, jolloin mahdolliset tartunnat eivät pääse leviämään tuontilintujen mukana tilallesi, lähialueelle tai tuotantoketjuun. Vastuu on tuojan!

Untuvikkojen, teuraslintujen ja munien siirto

- Huolehdi lintuja tai munia noudettaessa, ettei lastaajien mahdollisuuksien mukaan tarvitse käydä eläintiloissa tai että heille on tarjolla asianmukaiset suojavaatteet ja -jalkineet sekä käsien ja saappaiden pesu- ja desinfiointimahdollisuus.
- Varmista, että kuljetuskalusto on asiallisesti puhdistettu sekä lintujen ja munien kuljetuslaatikot ja lavat ehjiä ja puhtaita (kertakäyttöisiä tai pestäviä).
- Pidä kuljetusreittiä tilalla puhtaana.

2. REHUT JA KUIVIKKEET

- Huolehdi rehuja ostaessasi, että ne on valmistettu tai tuotu ETT:n positiivilistalla olevien yritysten toimesta. Nämä yritykset ovat toiminnassaan sitoutuneet lainsäädännön määräyksiä tiukempaan vapaaehtoiseen salmonellariskinhallintaan. Kivennäis- ja vitamiinirehut eivät kuulu positiivilistatoiminnan piiriin.
- Jos tuot itse maahan rehua tai rehuaineita, varmista, että tuontierä tutkitaan Suomessa salmonellan varalta ennen käyttöönottoa (säilytä tutkimustodistus).
- Huolehdi, ettei eläinten ulosteita pääse rehuun tai juomaveteen. Huomioi erityisesti, että rehu on varastoitaessa suojattu niin, ettei sitä ole tarjolla luonnonvaraisille linnuille tai jyrsoille. Merkitse rehuvarastot.
- Suojaa myös kuivikkeet linnuilta ja jyrsoilta. Huomioi erityisesti, ettei linnuille ole istumapaikkoja rehu- tai kuivikevarastoissa.
- Puhdista rehulinja jokaisella erätauolla pesemällä se likaa irrottavalla pesuaineella ja desinfioimalla.

3. HENKILÖ- JA AJONEUVOLIIKENNE

Henkilöliikenne

- Päästä tuotantotiloihin vain välttämättömät kävijät.
- Kaikkien tuotantotiloissa kävijöiden tulee käyttää osastokohtaista tautisulkua. Penkki sisäänkäynnin yhteydessä helpottaa vaatteiden vaihtoa ja sillä on helppo erottaa ns. likainen ja puhdas puoli.
- Tarjoa kävijöille asiallinen suojavaatetus ja jalkinesuoja (saappaat tai muoviset jalkinesuojat). Järjestä mahdollisuus käsien, jalkineiden ja työvälineiden pesuun.

Ajoneuvoliikenne

- Järjestä tilakeskuksen ja sen lähialueen kulkureitit siten, etteivät puhtaat ja likaiset reitit risteä.
- Säännöllisesti tilalta toiselle liikkuvien ajoneuvojen, kuten rehu-, öljy-, raato- ja jäteauton tms. kulkureitti on pyrittävä järjestämään siten, ettei se kulje huoltotilojen sisäänkäynnin editse. Sijoita jäteastia ja raatojen noutopiste mahdollisimman kauas tuotanto- ja huoltotiloista.
- Edellytä urakoitsijoilta, että työkoneet on puhdistettu ja tarvittaessa desinfioitu ennen tilalle tuloa. Tarjoa mahdollisuus koneiden pesuun ja desinfiointiin ennen tilalta poistumista. Sopikaa yhteiskäytössä olevien koneiden pesukäytännöistä.

4. KONTAKTIT ULKOMAILLE

Ulkomaan matkat

- Pukeudu suojavaatteisiin, jos vieraillet ulkomaan matkoilla eläintiloilla.
- Älä mene kotimaassa eläintiloihin ennen kuin eläinkontaktista ulkomailta on kulunut vähintään 48 tuntia. Sauno kotiin palattuasi, pese matkalla käytetyt vaatteet ja desinfioi kengät.
- Älä tuo eläinperäisiä tuotteita tuliaisiksi ulkomailta!
- Jos olet saanut matkallasi ripulin, varmistu ettet ole salmonellatartunnan kantaja.
- Vierailuja maihin, joissa esiintyy helposti leviäviä eläintauteja, ei suositella.

Ulkomaiset vierailijat ja työntekijät

- Myös tilallasi käyviä ulkomaisia vierailijoita koskee sama 48 tunnin sääntö sekä suojavaateohje.
- Ulkomaiset työntekijät eivät saa tuoda kotimaastaan eväitä tuotantotiloihin. Mikäli työntekijöilläsi on kotimaassaan eläinkontakteja, päästä heidät töihin aikaisintaan 48 tunnin kuluttua kontaktista.
- Älä päästä tuotantoeläintiloihisi kävijöitä maasta, jossa esiintyy helposti leviäviä eläintauteja.

5. MUUT KOTIELÄIMET ja HAITTAELÄIMET

Muiden kotieläinten paikka ei ole tuotantoeläintiloissa. Haittaeläimet voivat toimia taudin levittäjinä.

- Pidä tuotantorakennuksen seinustat vapaina kasvillisuudesta.
- Älä ruoki luonnonvaraisia lintuja tuotantotilojen läheisyydessä.
- Mikäli sinulla on koiria, älä anna niille ulkomaisia puruluita tai siankorvia salmonellariskin vuoksi.
- Jos harrastat vesilinnustusta, huolehdi riistaa käsiteltyäsi huolellisesta käsien pesusta ennen tuotantotiloihin menoa. Hävitä vesilintujen sisälmykset ja muut teurasjätteet niin, etteivät ne aiheuta tartuntavaaraa.
- Älä pidä samalla tilalla eri lintulajeja.
- Jos tilallasi on myös muita tuotantoeläimiä, käytä siipikarjan tuotantotiloissa aina erillisiä suojarusteita.
- Huolehdi jyrksijäkontrollista ja -torjunnasta aina tarvittaessa. Torju kärpäsiä säännöllisesti.

6. TARTUNTAKETJUN KATKAISU, TARTUNTAPAINEN LASKU

- Huolehdi tuotantotilojen yleisestä siisteydestä ja hygieniasta.
- Pyri aina kertatäyttöisyyteen! Ikärakenteeltaan yhtenäinen eläinainees on vahvempi vastustuskyvyltään.
- Suorita erätaukopesu ja -desinfointi aina huolellisesti erien välillä. Anna tuotantotilojen kuivaa ennen seuraavien lintujen tuloa. Jatkuvatäyttöisessä yksikössä on pidettävä säännöllisesti tuotantotauko, jonka aikana tilat voidaan pestä ja desinfioida. Muista myös ruokinta- ja juomalaitteiden pesu ja desinfointi joka erätauolla.
- Pidä eläintiheys kohtuullisena, koska se laskee tartuntapainetta. Karsi huonokuntoiset linnut ajoissa.
- Kerää raadot mahdollisimman nopeasti pois hallista. Säilytä raadot asiallisesti ja hävitä ne määräysten mukaisesti.
 - raadonkeräily
 - poltto hyväksytyssä laitteistossa

7. ELÄINTEN VASTUSTUSKYVYN LISÄÄMINEN

- Tarjoa mahdollisuuksia lajille ominaiseen käyttäytymiseen sekä olosuhteet, joihin eläin pystyy helposti sopeutumaan.
- Tarkkaile parven käyttäytymistä, kehitä lintusilmääsi ja reagoi merkkeihin, jotka kertovat eläinten mahdollisesti kokemasta stressistä.
- Ruoki lintuja tuotantovaiheen mukaisesti ja huolehdi riittävästä veden saannista. Tarkasta rehun- ja vedenjakelun toimivuus säännöllisesti, ja testaa niihin liittyvien hälytysjärjestelmien toimivuus aina ennen uutta erää.
- Luo emoille hyvä vastustuskyky nuorikkovaiheen huolellisesti toteutetun rokotusohjelman avulla.

8. TAUTISEURANTA

- Huolehdi, että tilallasi noudatetaan salmonellavalvontaohjelmaa, ja että eläinlääkärin ohjelman mukaiset viralliset käynnit dokumentoidaan siipikarjatilän salmonellavalvontakäyntilomakkeella.
- Mikäli tilasi kuuluu siipikarjan terveystarkkailuohjelmaan, huolehdi, että terveystarkkailunäytteet otetaan ohjelman mukaisesti.
- Epäilyttävien oireiden esiintyessä ota aina yhteyttä eläinlääkäriin ja lähetä karsittuja tai kuolleita lintuja tutkittavaksi Eviraan.
- Huolehdi, että sairauksista ja hoidoista pidetään tarkkaa kirjanpitoa.
- Muista, että jokaisen siipikarjanpitäjän ja -pitopaikan on rekisteröidyttävä (paikalliselle maaseutu-elinkeinoviranomaiselle)!

9. TERVEYDENHUOLTO

- Kehitä tilasi toimintaa terveydenhuollon kautta. Tee eläinlääkärin kanssa terveydenhuoltosopimus, ja sovi säännöllisistä terveydenhuoltokäynneistä, joiden pohjalta saat terveydenhuoltokäyntiraportin ja -suunnitelman. Tämä on pakollista siipikarjatilaille, joille luovutetaan rokotteita. Muille se on vapaaehtoista.
- Varmista, että tuotantosi täyttää siipikarjaterveydenhuollon kansalliset tavoitteet.

10. ASENNE, MOTIVAATIO, YHTEISTYÖ

Tautien torjunta ei välttämättä vaadi suuria investointeja. Hyvät päivittäiset rutiinit ja jatkuva valppaus parantavat tilasi tautisuojaajaa nopeasti ja pysyvästi.

- Tee yhteistyötä tuotantoketjusi ja naapuritilojesi kanssa yhtenäisen tautisuojaajuksen saavuttamiseksi.
- Arvioi tilasi tautisuojaajuksen kriittiset pisteet. Kysy neuvoa eläinlääkäriltäsi ja ryhdy tuumasta toimeen.

Lisäohjeita ja lomakkeita:

www.ett.fi

www.evira.fi

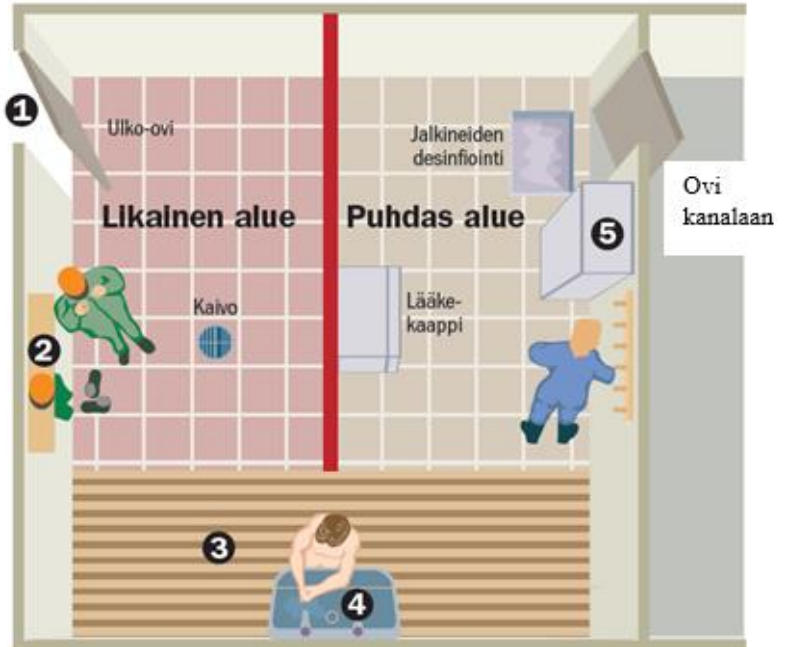
Esimerkki tautisulusta

- Kanalan ovet lukossa
- Ovessa kyltti, että sisäänpääsy kielletty ilman omistajan lupaa. Kyltissä voi olla omistajan nimi ja puhelinnumero.

- Ulkovaatteet ja kengät säilytetään ja vaihdetaan likaisella alueella.

- ritiä, jonka päällä kävellään vain sukkasillaan.

- Kätet pestään ja/tai desinfioidaan aina ennen puhtaalle alueelle menoa.

- Varusteet pestään ja kuivataan puhtaalla alueella.

- Kanalassa käytettävät vaatteet ja kengät sekä eläinlääkärille ja muulle ulkopuolisille varatut suojavausteet.

Lähde: ETT MT

Miksi tautisulku? Tuotantotila, jossa eläimet ovat, on pidettävä tarttuvista taudinaiheuttajista vapaana (bakteerit, virukset, loiset).

Kohderyhmä: Tautisulku on suositus jokaiselle siipikarja-, sika- ja nautatilalle sekä vaatimus jalostusyksiköissä ja karanteeneissa. ETT:n suositus on osastokohtainen tautisulku.

Periaate: Kaikki kävijät käyttävät tautisulkua asianmukaisesti. Kaikkien materiaalien on oltava helposti puhtana pidettäviä.

Toimintatapa: Tuotantotiloihin ei tule koskaan mennä ulkovaattein tai -jalkinein, vaan ainoastaan yksikkökohtaisin suojavaattein ja -jalkinein. Eteiseen on hyvä järjestää ensimmäinen tautisulku: esimerkiksi penkki poikittain sisäänkäynnin yhteyteen siten, että ulkovaatteet jätetään penkin etupuolelle naulakkuon, istutaan penkille ja riisutaan kengät, heilautetaan jalat penkin yli "valkoiselle alueelle", puetaan työvaatteet ja -jalkineet, pestään ja desinfioidaan kädet käsihuuhteella ja vasta sitten siirrytään sosiaalitiloihin (tai tuotantotiloihin). Ns. likainen alue pestään ja desinfioidaan säännöllisesti.

Jalostusyksiköiden sosiaalitiloissa saattaa olla suihku, jonka kautta kaikkien kävijöiden on kuljettava. Tällöin noudatetaan tilan ohjeita esim. omien vaatteiden käytöstä.

Sosiaalitilan ja varsinaisen tuotantotilan välillä on toinen tautisulku: esim. "hygieniakarsina", jonka eteen jätetään sosiaalitiloissa käytettävät jalkineet ja astutaan karsinassa oleviin jalkineisiin, joita käytetään vain tuotantotiloissa.

Osastokohtaisesti vaihdetaan jalkineet/jalkinesuojat.